

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи

І. В. Албул

“ 29 ” *серпня* 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ3.3.14 СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку спеціальності)

Освітня програма Початкова освіта. Дошкільна освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019–2020 навчальний рік

Робоча програма «Соціальна педагогіка» для студентів спеціальності
013 Початкова освіта

Розробник: Албул Ірина Володимирівна, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол № 1 від “29” серпня 2019 року

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

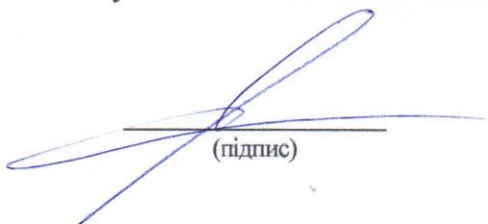

(підпис)

(Албул І. В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол № 1 від “30” серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 5		4-й	3-й –4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання науково-пошукова робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		7-й	6-й–7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –4	Освітній ступінь <u>бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
		Індивідуальні завдання:	
		–	–
Вид контролю:			
залік	залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми – 33/67

для заочної форми –10/90

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкриття теоретичних основ соціальної педагогіки як науки та обґрунтування змісту провідних напрямів професійної соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп.

Завдання:

1. сформувати систему знань щодо соціальної педагогіки як науки та соціально-педагогічної діяльності;
2. сприяти опануванню студентами провідними категоріями соціальної педагогіки;
3. на основі міжпредметних зв'язків показати наступність знань з соціальної педагогіки у підготовці майбутнього фахівця соціальної сфери.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

ЗК 7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням(або дітям раннього і дошкільного віку) різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

Очікувані результати навчання:

ПРН 18. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

ПРН 19 Створювати рівноправний і справедливий клімат в освітньому закладі незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

2. Мова навчання

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної педагогіки

Тема 1. Соціальна педагогіка як наука

Сутність соціальної педагогіки як науки. Предмет та завдання соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та сферами діяльності. Місце соціальної педагогіки в системі педагогічних наук.

Тема 2. Провідні категорії соціальної педагогіки

Поняття тезаурусу соціальної педагогіки. Соціалізація – базова категорія соціальної педагогіки. Характеристика соціального виховання. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Соціальна адаптація, її види. Зміст та види соціальної профілактики. Сутність соціальної реабілітації. Характеристика ре соціалізації. Соціальна допомога та соціальні послуги в структурі соціального обслуговування.

Тема 3. Зміст, структура, принципи та методи соціально-педагогічної діяльності

Сутність понять «соціально-педагогічної діяльності» та «соціально-педагогічна робота». Структура соціально-педагогічної діяльності. Характеристика груп психологічних принципів. Специфічні принципи соціально-педагогічної діяльності. Поняття методів соціальної педагогіки. Характеристика педагогічних методів. Психологічні методи в соціально-педагогічній діяльності. Різновиди соціологічних методів, які використовуються в соціально-педагогічній діяльності. Власне методи соціальної роботи. Ресурси соціально-педагогічної діяльності.

Змістовий модуль 2. Соціально-педагогічна робота з сім'єю

Тема 4. Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості

Сім'я як мала група та соціальний інститут. Соціалізуючі функції сім'ї. Параметри сім'ї. Функції сім'ї як соціального інституту. Типологія сімей. Поняття батьківства та батьківської позиції. Стилї батьківства: авторитарний, ліберальний, авторитетний. Принципи усвідомленого батьківства.

Тема 5. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю

Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Характеристика соціального супроводу сім'ї. Типологія форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальна підтримка молодих сімей. Особливості соціально-педагогічної роботи з проблемними сім'ями.

Змістовий модуль 3. Соціальна підтримка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Тема 6. Характеристика соціального сирітства в Україні

Поняття сирітства та соціального сирітства. Причини бездоглядності та безпритульності дітей в Україні. Характеристика неповнолітніх, що відносяться до «дітей вулиці». Соціально-педагогічна робота з соціальними сиротами.

Тема 7. Традиційні та інноваційні форми опікування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Усиновлення, опіка, піклування як традиційні форми опікування дітей-сиріт. Характеристика прийомної сім'ї, дитячих будинків сімейного типу як альтернативи державної системи опіки.

Змістовий модуль 4. Соціальна реабілітація дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями

Тема 8. Соціально-психологічний портрет особистості з обмеженими функціональними можливостями

Поняття інвалідності. Характеристика видів відхилень у здоров'ї. Типологія інвалідності. Причини відхилень у здоров'ї. Правила реабілітації дітей з обмеженою дієздатністю.

Тема 9. Характеристика моделей соціальної підтримки осіб з обмеженою дієздатністю

Характеристика сегрегаційного та інтеграційного підходів щодо вирішення проблем людей з обмеженими функціональними можливостями. Особливості медичної, політико-правової та соціальної моделей підтримки осіб з обмеженою дієздатністю. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю обмежених функціональних можливостей в межах соціальної моделі.

Змістовий модуль 5. Девіації як соціально-педагогічна проблема

Тема 10. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації

Поняття норми і патології в соціальному розвитку людини. Поняття девіантної поведінки. Біологічні, психологічні, соціологічні теорії девіації. Характеристика девіантної поведінки. Причини соціальних відхилень в поведінці неповнолітніх.

Поняття „важковиховуваний» в соціальній педагогіці. Типові групи «важковиховуваних» підлітків.

Тема 11. Характеристика різних видів девіантної поведінки неповнолітніх

Види делінквентної поведінки. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх. Поняття наркотиків та наркогенних речовин. Наркоманія, токсикоманія, алкоголізм як різновиди хімічної залежності. Ознаки uzалежненої поведінки. Поняття наркозалежності. Стадії наркотичної залежності. Підліткова проституція: її причини, особливості, види. Характеристика суїцидальної поведінки. Мотиви та стадії суїцидальної поведінки неповнолітніх. Шляхи її попередження.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної педагогіки												
Тема 1. Соціальна педагогіка як наука.	10	1	2	–	–	7	9	1	–	–	–	8
Тема 2. Провідні категорії соціальної педагогіки	11	2	2	–	–	7	13	1	2	–	–	10
Тема 3. Зміст, структура, принципи та методи соціально-педагогічної діяльності.	10	2	1	–	–	7	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 1	31	5	5	–	–	21	32	2	2	–	–	28
Змістовий модуль 2. Соціально-педагогічна робота з сім'єю												
Тема 4. Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості	11	2	2	–	–	7	13	1	2	–	–	10
Тема 5. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю	11	2	2	–	–	7	11	1	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 2	22	4	4	–	–	14	24	2	2	–	–	20
Змістовий модуль 3. Соціальна підтримка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування												
Тема 6. Характеристика соціального сирітства в Україні	11	1	2	–	–	7	13	2	1	–	–	10
Тема 7. Традиційні та інноваційні форми опікування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	12	2	2	–	–	8	11	–	1	–	–	10
Разом за змістовим модулем 3	23	3	4	–	–	15	24	2	2	–	–	20
Змістовий модуль 4. Соціальна реабілітація дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями												
Тема 8. Соціально-психологічний портрет особистості з обмеженими функціональними можливостями	11	2	2	–	–	7	10	–	–	–	–	10
Тема 9. Характеристика моделей соціальної підтримки осіб з обмеженою дієздатністю	12	2	2	–	–	8	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 4	23	4	4	–	–	15	20	–	–	–	–	20

Змістовий модуль 5. Девіації як соціально-педагогічна проблема												
Тема 10. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації.	10	2	1	–	–	7	10	–	–	–	–	10
Тема 11. Характеристика різних видів девіантної поведінки неповнолітніх.	12	2	2	–	–	8	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 5	22	4	3	–	–	15	20	–	–	–	–	20
Усього годин	120	20	20	–	–	80	120	6	6	–	–	108
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	120	20	20	–	–	80	120	6	6	–	–	108

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Соціальна педагогіка як наука.	2	–
2	Провідні категорії соціальної педагогіки	2	2
3	Зміст, структура, принципи та методи соціально-педагогічної діяльності.	1	–
4	Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості	2	2
5	Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю	2	–
6	Характеристика соціального сирітства в Україні	2	1
7	Традиційні та інноваційні форми опікування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	2	1
8	Соціально-психологічний портрет особистості з обмеженими функціональними можливостями	2	–
9	Характеристика моделей соціальної підтримки осіб з обмеженою дієздатністю	2	–
10	Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації.	2	–
11	Характеристика різних видів девіантної поведінки неповнолітніх.	2	–
Усього		20	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				
		денна форма	заочна форма			
1	Описати взаємозв'язки соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики.	4	6			
2	Підготувати есе на тему «Місце соціальної педагогіки в системі наук про людину».	4	6			
3	Скласти опорний конспект для характеристики соціальної профілактики, соціальних послуг.	4	6			
4	Підготувати міні-довідку на тему «особливості соціалізації дітей та молоді в сучасних умовах».	5	6			
5	Підготувати міні-повідомлення на тему «Спільне та відмінне між професійною соціально-педагогічною діяльністю та волонтерською роботою».	5	6			
6	«Спільне та відмінне між діяльністю соціального педагога та вчителя».	4	6			
7	Заповнити таблицю	5	6			
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Назва методу</th> <th>Характеристика методу</th> <th>Сфера застосування в соціально-педагогічній практиці</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>			Назва методу	Характеристика методу	Сфера застосування в соціально-педагогічній практиці
Назва методу	Характеристика методу	Сфера застосування в соціально-педагогічній практиці				
8	Запропонувати три соціально-педагогічні ситуації та визначити необхідний перелік ресурсів для вирішення проблема клієнтів в цих ситуаціях.	5	6			
9	Написати есе «Особливості соціалізації дитини в різних типах сімей».	4	6			

10	Підготувати доповідь на тему «Шляхи локалізації соціального сирітства в Україні».	4	6
11	Визначити особливості соціально-педагогічної роботи з соціальними сиротами в притулку.	4	6
12	Обґрунтувати шляхи формування толерантного ставлення до людей з особливими потребами в Україні.	4	6
13	Розробити перелік заходів до «тижня соціальної підтримки дітей-інвалідів».	5	6
14	Визначити віктимогенні фактори сучасності.	4	6
15	Обґрунтувати вплив юнацької субкультури та засобів масової інформації на формування девіантної поведінки неповнолітніх.	4	6
16	Розробити перелік форм роботи з профілактики негативних явищ в молодіжному середовищі.	5	6
17	Описати досвід роботи соціального педагога загальноосвітнього закладу.	5	6
18	Підготувати доповідь на тему: Зміст та форми роботи з молоддю за місцем проживання.	5	6
Разом		80	108

8. Індивідуальні завдання

I. Написання реферату. Вимоги: наявність усіх необхідних структурних одиниць, відповідне оформлення, висловлення власної думки у висновках, опрацювання не менше 10 джерел літератури, прилюдний захист основних положень.

Орієнтовна тематика рефератів:

1. Особливості соціалізації дитини в різних типах сімей.
2. Особливості соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми в притулках.
3. «За» і «проти» виховання дітей в закладах інтернатного типу.
4. Шляхи формування толерантного ставлення до людей з особливими потребами в Україні.
5. Роль різних агентів соціалізації у дезадаптації особистості.
6. Роль громадських організацій у вирішенні соціальних проблем дітей та молоді на локальному рівні.
7. Форми співпраці державних та неурядових організацій в інтересах дітей та молоді в умовах територіальної громади.

II. Скомпонувати «Папку соціального педагога».

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, метод проблемного навчання, самостійна робота студентів, розв'язування задач або творчих завдань, інтерактивні методи навчання, рольові ігри, метод проектів тощо.

10. Методи контролю

Усне опитування, письмове тестування, підготовка портфоліо, перевірка виконання самостійної роботи, підготовка та захист проекту, вирішення проблемних задач, критичний аналіз ситуації, самооцінювання, залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

90-100	Студент ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями,
--------	---

	логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить приклади соціально-педагогічних досліджень.
82-89	Студент виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу. Студент уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
75-81	Студент виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови.
69-74	Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Студент частково розкриває питання при допомозі викладача.
60-68	Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
35-59	Студент виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає порушення норми літературної мови.
0-34	Студент виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; неправильно відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											ІНДЗ	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	23	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74		
60-68	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-35	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; плани практичних занять, навчальна платформа moodle, набір соціальних ситуацій для обговорення та розв'язання, інтерактивний комплекс навчально-

методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи; вітчизняні та міжнародні законодавчі документи; ілюстративні матеріали.

14. Рекомендована література

Основна

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях Київ, 2003.
3. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: Навч. Посіб. Київ: Знання, 2008.
4. Капська А. Й., Безпалько О. В., Вайнола Р. Г. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання). Київ, 2002.
5. Словник-довідник для соціальних педагогів та працівників / За заг. ред. А. Й. Капської. Київ, 2000.

Допоміжна

1. Бевз Г. М., Пеша І. Д. Дитина в прийомній сім'ї: нотатки психолога. Київ, 2001.
2. Вихованці інтернатів про себе і своє життя / О.М. Балакірева та ін. Київ, 2000.
3. Догляд і підтримка дітей з ВІЛ-інфекцією: навчальний посібник для персоналу дитячих установ, батьків, опікунів, соціальних працівників та інших осіб, що доглядають за ВІЛ-інфікованими дітьми. Київ, 2003.
4. Запобігання і протидія насильству в сім'ї. Методичні рекомендації для соціальних працівників. Київ, 2004.
5. Здоров'я – моя цінність: Метод. матеріали до тренінгу / Авт.-упор. О.М. Петрик. Київ, 2005.
6. Іванова І. Б. Соціально-психологічні проблеми дітей-інвалідів. Київ, 2000.
7. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. Київ, 2001.
8. Консультування сім'ї: методичні поради для консультування батьків. – Частина 2 / За заг. ред. В. Г. Постоного. Київ, 2003.
9. Косарецкая СВ., Сітягіна НЮ. О неформальных объединениях молодежи. - К., 2004.
10. Лукашевич М. П., Мигович І. Л., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Київ, 2001.
11. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л. Як порозумітися зі своїми дітьми (конфліктологія для батьків). Київ, 2004.
12. Максимова Н. Ю., Толстоухова С. В. Соціально-психологічні аспекти профілактики адиктивної поведінки підлітків та молоді. Київ, 2000.
13. Мендеевич В. Д. Психология девиантного поведения. Москва, 2001.
14. Молода сім'я, проблеми та умови її становлення / За ред А. Й. Капської. Київ, 2003.
15. Мустаева Ф. А. Основы социальной педагогики: Учебник для студентов высших педагогических заведений. Москва, 2002.
16. Никитина Л. Е. Социальный педагоге школе. Москва, 2003.
17. Овчарова Р. В. Справочная книга социального педагога. Москва, 2001.
18. Організація і технологія соціальної роботи з дітьми вулиці / За заг. ред. А. Й. Капської. Київ, 2003.
19. Педагогічний словник для молодих батьків. Київ, 2003.
20. Петрунько О. В. Актуальні проблеми сексуального виховання підлітків. Київ, 2004.
21. Пеша І.В. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського

15. Інформаційні ресурси

1. <http://library.udpu.org.ua/>
2. www.nbu.gov.ua/